

Jaarplan activiteiten bodembeheer in 2019

Dit jaarplan is vastgesteld door het SIKB-bestuur op 12-02-2019

Versie: Definitief
Datum: 12 februari 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. <i>Missie, werkwijze en activiteiten SIKB</i>	3
2. <i>Trends in het werkveld bodembeheer</i>	3
3. <i>Scope werkveld bodembeheer</i>	5
4. <i>Programmaliijnen bodembeheer 2019-2021</i>	6
5. <i>Terugblik activiteiten 2018</i>	8
6. <i>Jaarplan Bodembeheer 2019</i>	9
Bijlage 1. Jaarplan Bodembeheer 2019	10
Bijlage 2. Stand van zaken uitvoering jaarplan 2018	15

1. Missie, werkwijze en activiteiten SIKB

SIKB is een netwerkorganisatie die alle spelers (bedrijfsleven en overheid) bij elkaar brengt om samen de kwaliteit van de uitvoering van archeologie en het (water-) bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren. SIKB biedt op een concrete manier inhoudelijke ondersteuning voor de uitvoeringspraktijk van archeologie en het (water-) bodembeheer. SIKB werkt samen met deze spelers aan instrumenten en kennisoverdracht voor de hele keten van opdrachtgevers, uitvoerende bedrijven en bevoegd gezag.

De SIKB-activiteiten bestaan uit het samen met betrokkenen ontwikkelen van (werk)methoden, het vastleggen van deze methoden in handreikingen of richtlijnen en het bieden van een platform voor kennisoverdracht en kennisdeling. Bij de activiteiten van SIKB staan de volgende uitgangspunten centraal:

- Aandacht voor ervaring en vakmanschap;
- Vernieuwing van proces en techniek;
- Duidelijke werkafspraken, en
- Borging van kwaliteit.

Werken aan kwaliteitsverbetering is werken met mensen, en vraagt om een goed samenwerkingsproces waarin alle belangen en relevante (praktijk)kennis worden betrokken. Bij het opstellen en beheren van kwaliteitsrichtlijnen (accreditatieschema's en beoordelingsrichtlijnen met bijbehorende protocollen en normbladen) is het organiseren van deze processen de standaardwerkwijze van SIKB.

We zien dat de kwaliteitsborging zich verder ontwikkelt. Dit komt niet alleen voort uit wet- en regelgeving. Ook signalen uit het werkveld nodigen uit tot verdieping en verbreding van de thema's waarin SIKB actief is, en tot verbreding van de scope van de instrumenten voor thema's waarin SIKB al langer actief is.

Bij al deze werkzaamheden is samenwerking met andere partijen in het veld van groot belang. Rijkswaterstaat, Deltares, RIVM, TNO en SIKB hebben hun samenwerking geïntensiveerd in het Expertisenetwerk Bodem en Ondergrond. Samen met het Informatiehuis Water en Stichting RIONED ontwikkelt en beheert SIKB datastandaarden voor de uitwisseling van digitale data in de domeinen Bodem, Water en Archeologie, inclusief het bevorderen van het gebruik van deze standaarden. Deze standaarden maken foutloze uitwisseling van digitale gegevens binnen de gehele keten (inzameling – verwerking – besluitvorming) mogelijk.

2. Trends in het werkveld bodembeheer

SIKB wil het werkveld faciliteren met kennis en instrumenten die nodig zijn om adequaat in te spelen op de huidige wetgeving, maar ook op de maatschappelijke trends die relevant zijn voor de werkvelden waarin SIKB actief is. Op dit moment zijn de volgende trends aan de orde:

- Toenemende integraliteit van de aanleiding voor en besluitvorming over bodem- en grondwater gerelateerde werkzaamheden, mede ondersteund door de voorbereiding van de Omgevingswet en Omgevingsbesluiten (verwacht in 2021);
- Afname van de flexibiliteit met betrekking tot wijziging van de kwaliteitsborgingsschema's, door verlaging van de frequentie van wijziging van de Regeling bodemkwaliteit naar eenmaal per jaar.

De Omgevingswet zal geen regelingen kennen, waardoor bij inwerkingtreding van de Omgevingswet de frequentie van aanpassing van wettelijk verplichte schema's mogelijk verder zal afnemen.

- Een afnemend belang van generieke normen, en daarvoor in de plaats een toenemend gebruik van de risicobenadering om te bepalen of en zo ja welke ingrepen in de bodem noodzakelijk zijn;
- Toegenomen aandacht voor nieuwe verontreinigingsparameters, waardoor vraag ontstaat naar werkvoorschriften voor onderzoek naar niet genormeerde stoffen in (water)bodem en grondwater;
- Maatschappelijke aandacht in de media voor hergebruik van verontreinigde/gereinigde grond en mogelijke misstanden daarbij;
- Stagnatie bij het toepassen van extensieve veldwerktechnieken en ontwikkeling van de kwaliteitsborging daarbij;
- Afronding van de bodemsaneringsoperatie en overgang naar langdurig beheer van achterblijvende (rest)verontreinigingen in bodem en grondwater. Dit vraagt om kennisuitwisseling en uitvoeringsinstrumenten voor organisatie van (na)zorg en gebiedsgericht (grondwater)beheer en het toezicht daarop. Tot op heden vindt beperkte monitoring van toepassingen van verontreinigde grond en bouwstoffen plaats;
- De Inspectie Leefomgeving & Transport heeft in haar Meerjarenplan ILT 2019-2023 de 'aantasting van bodem, grond- en oppervlaktewater' als hoog risico benoemd waarvoor ILT het programmatisch toezicht, zoals ingezet in 2018, zal voortzetten. In 2019 zijn als speerpunten voor thematisch toezicht benoemd: 'slepen met verontreinigde grond en secundaire gevaarlijke bouwstoffen' en 'bodemenergie';
- Actuele maatschappelijke opgaven, de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie, hebben gevolgen voor het gebruik en beheer van bodem, grondwater en ondergrond. Dit leidt tot nieuwe dilemma's, bijvoorbeeld tussen:
 - o de ambities voor circulaire economie en de zorgplicht;
 - o de ambities met betrekking tot bodemenergie in het kader van de energietransitie en zorgvuldig gebruik van de ondergrond en bescherming van andere gebruiksfuncties in de ondergrond.
- Toenemende aandacht voor duurzaam gebruik en beheer van het natuurlijk kapitaal van bodem en ondergrond. De Omgevingswet biedt decentrale overheden de mogelijkheid om hiervoor doelen en regels te vast te stellen in het regionale en lokale omgevingsbeleid.
- In relatie daarmee: een toenemende accentverlegging: meer gericht op gebruik van dat kapitaal;
- Toenemend belang van digitaal werken vanwege digitalisering van de samenleving en toenemende integraliteit van afwegingen over inrichting en gebruik van de ruimte;
- Veranderende relatie tussen publieke en private partijen, waarbij de rol van lokale overheden in alle domeinen van het omgevingsbeleid toeneemt;
- Werkzaamheden worden in toenemende mate via aanbestedingen in de markt gezet. De gang van zaken tijdens het aanbestedingsproces bemoeilijkt soms het leveren van kwaliteit (bijvoorbeeld de toedeling van risico's of het verstrekken van informatie).

3. Scope werkveld bodembeheer

Het werkveld bodembeheer omvat momenteel de volgende thema's:

- Milieuhygiënisch veldwerk voor bodembeheer, chemische laboratoriumanalyses, bodemsanering en de milieuhygiënische begeleiding daarvan, grondreiniging, partijkeuringen, partijbeheer en samenvoegen van grondproducten en grondverzet;
- Milieuhygiënisch veldwerk voor waterbodembeheer, baggervolumebepalingen, ingrepen in de waterbodem, milieukundige begeleiding, beheer van baggerdepots, reiniging, keuring en afzet van baggerspecie;
- Mechanisch boren, bodemenergiesystemen, bronbemalingen, sleufloze technieken.

SIKB richt zich daarbij op de volgende doelgroepen: overheden, opdrachtgevers, uitvoerende partijen.

SIKB zet de volgende instrumenten in om samen met uitvoerende bedrijven, bevoegd gezag en opdrachtgevers de kwaliteit van de uitvoering van (water)bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren:

- Kennisoverdracht (platforms, themabijeenkomsten, opleidingen, examens);
- Duidelijke werkafspraken (protocollen, handreikingen, normbladen, BUM's, HUM's en controlelijsten voor toezicht, standaarden voor databeheer voor digitaal werken in de keten);
- Borging van de werkafspraken (accreditatieschema's, certificatieschema's, beoordelingsrichtlijnen);
- Ondersteunende tools (websites en apps).

4. Programmaliijnen bodembeheer 2019-2021

Het programma Bodembeheer blijft zich in de jaren 2019-2021 op de volgende programmaliijnen richten:

1. Effectief en actueel stelsel;
2. Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig;
3. Kennis op orde.

Ad 1) Programmaliijn 'Effectief en actueel stelsel'

In de programmaperiode zal het motto voor deze programmaliijn zijn: 'Vereenvoudigen, harmoniseren en versnellen'.

De activiteiten in deze programmaliijn hebben tot doel om te borgen dat de SIKB-documenten en tools blijven voldoen aan de volgende criteria:

- Inhoudelijk actueel;
- Eenvoudig en doelmatig van opzet;
- Transparant en onderling uniform waar mogelijk;
- Goede leesbaarheid en aantrekkelijk voor de gebruikers;
- Verwijzingen naar andere norm-documenten op orde;
- Internationaal ontsloten via Engelstalige samenvatting;
- Flexibel, zodat nieuwe kennis en technieken snel de weg naar de praktijk vinden.

Ad 2) Programmaliijn 'Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig'

Binnen deze programmaliijn worden activiteiten uitgevoerd gericht op:

1. Bevorderen acceptatie en toepassing technische vernieuwingen, zoals alternatieve werkwijzen, extensieve veldwerktechnieken en sleufloze boortechneken.
2. Bevorderen digitaal werken en gebruik van Big Data.
3. (Door)ontwikkelen van instrumenten en kennisoverdracht daarover om de sector te ondersteunen bij het adequaat inspelen op actuele maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen binnen het werkveld bodembeheer (zie hoofdstuk 2).
4. Anticiperen op nieuwe wetgeving (met bijzondere aandacht voor Omgevingswet en -besluiten), en zo nodig beïnvloeden wetgevingstraject met betrekking tot aspecten in de regelgeving die doorwerken naar het stelsel voor kwaliteitsborging.
5. Zo mogelijk anticiperen, en adequaat reageren op publiciteit of politiek (thermisch gereinigde grond, diepe-plassen beleid, IBC-werken, circulariteit van grond en bouwstoffen); waar mogelijk invloed uitoefenen met betrekking tot aspecten die doorwerken naar het stelsel voor kwaliteitsborging.

Ad 3) Programmaliijn 'Kennis op orde'

Het wegvloeien van bodem-gerelateerde kennis bij overheden en bedrijven kan goede uitvoering van de werkzaamheden in de weg staan. De toenemende integraliteit van de werkzaamheden vraagt om verbreding van de kennis, maar op onderdelen ook op verdieping (bijvoorbeeld toepassen risicobenadering, scenario-denken, toepassingsmogelijkheden van extensieve veldwerktechnieken). Ook bij toenemende integraliteit van het werk blijft vakkennis van specialistische velden als waterbodems, bodem en grondwater noodzakelijk om deze aspecten op adequate manier te kunnen betrekken bij integrale afwegingen en bij gebruik van en werkzaamheden in en op de (water)bodem. Er blijkt bij de gebruikers van de SIKB-documenten (publiek en privaat) blijvend behoefte te zijn aan uitleg en verdieping over de (technische) achtergronden van bodemzaken. Naast kennisontwikkeling is blijvende aandacht voor kennisdoorwerking nodig.

Bijzonder aandachtspunt hierbij in deze programmaperiode is de bevordering van de toepassing van technische vernieuwingen, zoals extensieve veldwerktechnieken. Dit geldt ook voor de kennisbehoefte die ontstaat door de introductie van de Omgevingswet en daarbij behorende decentralisatie van bevoegdheden.

Voor de mensen die werkzaam zijn in het werkveld is het van belang om blijvend te investeren in de eigen kennis, om ook in de toekomst in staat te zijn om een relevante bijdrage te leveren aan maatschappelijke vraagstukken waarbij bodem en ondergrond een rol spelen.

Binnen deze programmalijn wordt kennis over de kwaliteitsborging van de uitvoering gedeeld met het werkveld via de volgende communicatiemiddelen:

- Websites van SIKB;
- Bijdrage aan de nieuwsbrief Tussen bodem en ondergrond;
- Platformbijeenkomsten;
- Opleidingen;
- Themabijeenkomsten over (actualiteiten rondom) de toepassing van de SIKB-instrumenten voor bodembeheer, gericht op de gebruikers van deze instrumenten (uitvoerende bedrijven, bevoegd gezag, certificerende instellingen) en op opdrachtgevers;
- Het SIKB-jaarcongres;
- Informatiedocumenten over specifieke onderwerpen.

We onderzoeken of in 2019 ook andere communicatiekanalen kunnen worden ingezet.

5. Terugblik activiteiten 2018

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de door SIKB uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van bodembeheer in 2018. Een meer gedetailleerd overzicht van de uitvoering van de activiteiten van het jaarprogramma 2018 is weergegeven in bijlage 2.

Actualisatie en harmonisatie bestaande schema's bodembeheer

De Raad van Accreditatie (RvA) hanteert sinds 1 januari 2017 een nieuw toetsingskader. In de zomer van 2017 zijn 15 herzieningen, waaronder alle bodemschema's (m.u.v. AS 3000 en AP04) ter evaluatie aan de RvA voorgelegd. Eind 2017 had dit nog niet geresulteerd in afgeronde beoordelingen door de RvA. In 2018 heeft het verkrijgen van positieve beoordelingen van de RvA nog de nodige inspanningen vereist in de vorm van wijzigingen in de in te dienen beoordelingsformulieren (dus niet in de schema's zelf). Het RvA-beoordelingsproces is afgerond in het najaar van 2018. De herziening van de Regeling bodemkwaliteit met verwijzing naar de herziene versie van de SIKB-documenten is op 30 november 2018 in werking getreden. Een belangrijke wijziging in de documenten betreft de geharmoniseerde eisen aan het certificatietoezicht.

In 2018 zijn de geharmoniseerde eisen aan het certificeringsproces (hoofdstuk 4) van BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500 vastgesteld en geïmplementeerd.

In 2018 is (verder) gewerkt aan actualisatie van protocol 1004, protocol 6003-7003 en protocol 7510. De actualisatie van protocol 6003 betreft een grondige herziening. Binnen het project wordt toegewerkt naar een nieuwe, meer risico-gestuurde en op vertrouwen in vakmanschap gebaseerde wijze van invullen van milieukundige begeleiding bij ingrepen in de waterbodem.

De actualisatie van protocol 6002 en 7002 is niet gestart. De uitkomsten van de besluitvorming rondom het Aanvullingsbesluit bodem worden afgewacht, alvorens hiermee te starten.

Er is in 2018 geen uitvoering gegeven aan de geplande harmonisatie van de opleidingseisen van alle bodem-BRL. Dit geldt ook voor het voornemen van het ringonderzoek naar de controles door de certificerende instellingen op protocol 1001. De personele capaciteit was in 2018 nodig voor het verkrijgen van positieve beoordelingen van de RvA.

Besloten is om protocol 2018 als zelfstandig protocol in stand te houden, en in 2019 af te zien van integratie van dit protocol in protocol in 2001 en 2003. Dit laatste zou leiden tot de noodzaak tot aanpassing van andere protocollen die nu naar protocol 2018 verwijzen, waarmee de omvang van deze activiteit aanzienlijk zou worden. Besloten is om de beschikbare capaciteit en middelen in 2019-2020 te reserveren voor meer prioritaire activiteiten, waaronder het aanpassen van de bodemschema's aan de Omgevingswetgeving.

De vaststelling van de geactualiseerde versie van BRL 11000 is in 2018 aangehouden op verzoek van BodemenergieNL vanwege de nog niet afgeronde discussie over de taakverdeling bij beheer en onderhoud het BRL 11000 erkende bedrijf en het BRL 6000-21 erkende bedrijf, en over een mogelijke dubbele erkenningsplicht voor mechanisch boren voor bodemenergiesystemen. Lopende deze discussies is de gelegenheid benut om te starten met verwerken van nog openstaande reactiepunten uit de openbare reactieronde en de HUF-toets van 2017. Dit traject loopt door in 2019. De begeleidingscommissie voor BRL 11000 is in 2018 omgezet tot een permanente technische commissie (TC).

In 2018 is een nieuwe versie van BRL 2100 in werking getreden. De in de voorgaande alinea genoemde discussie rondom een mogelijke erkenningsplicht voor mechanisch boren voor bodemenergiesystemen, zal mogelijk in 2019 leiden tot start van een nieuwe aanpassing.

Overige activiteiten

In de tweede helft van 2018 is een impactanalyse van de Omgevingswet op alle kwaliteitsborgingsschema's van SIKB uitgevoerd, waaronder de schema's voor bodembeheer. De wetgeving van de omgevingsbesluiten was tijdens de uitvoering van het project nog niet geheel uitgekristalliseerd. De benodigde aanpassingen in de SIKB-schema zijn onder te verdelen in het aanpassen van verwijzingen, het doorvoeren van nieuwe of andere definities en terminologie, en aanpassingen gerelateerd aan decentralisatie van bevoegdheden. Duidelijk is dat in de normdocumenten van de series 6000, 7000, 8000 en 9335 grote wijzigingen nodig zijn. In 2019 zal als eerste vervolgstap een stappenplan en planning worden opgesteld. Zodra wetgeving voldoende duidelijk is zal de aanpassing van de bodembeheerschema's starten. Dit zal zo veel mogelijk in combinatie met uitvoering van lopende of beoogde actualisaties plaatsvinden.

In 2018 is op initiatief van de Programmaraad bodembeheer het project 'Verkenning vervolgoers kwaliteitsboring bodembeheer' gestart. De eerste fase is in 2018 voltooid: de wensen voor verbetering van (het functioneren) van de kwaliteitsborging voor BRL 1000, 2000 en 6000 zijn in kaart gebracht. In 2019 gaat fase 2 van start. Daarin zal in samenwerking met de partners uitwerking van breed gedragen wensen voor verbeteringen plaatsvinden.

Over dit project vindt periodiek afstemmingsoverleg plaats tussen het Ministerie van I&W en SIKB, in verband met het project 'Beleidsevaluatie kwalibo' dat het Ministerie van I&W eind 2018 is gestart.

In het project 'In de ondergrond blijven' is de ontwerpversie van het protocol Geotechnisch grondonderzoek bij sleufloze technieken vrijgegeven voor een openbare reactieronde. Begin 2019 worden de ingekomen reacties in het protocol verwerkt, waarna de definitieve versie kan worden vastgesteld.

Als uitkomsten van het project 'Bodemonderzoek van de toekomst' zijn in 2018 vijf handreikingen voor bodemonderzoek met nieuwe meettechnieken afgerond en vastgesteld (handreikingen 8101, 8102, 8103, 8104 en 8151).

Er is in 2018 wegens prioritering van alle andere activiteiten geen uitvoering gegeven aan het beoogde ringonderzoek door de certificerende instellingen (gericht op protocol 1001).

6. Jaarplan Bodembeheer 2019

De voorgenomen activiteiten op het gebied van bodembeheer voor de drie geschetste programmalijnen zijn weergegeven in bijlage 1.

Bijlage 1. Jaarplan Bodembeheer 2019

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2019	
I. Programmalijn Effectief en actueel stelsel	
A. Algemeen	
1. Harmoniseren bestaande regelingen	<p>Gefaseerde uitvoering. Een groot deel is inmiddels gerealiseerd. BRL 2100, BRL 7500 en BRL 9335 zijn recent herschreven, terwijl de herziening van BRL 11000 loopt. Bij alle andere BRL-en is een redactionele slag doorgevoerd.</p> <p>Harmonisatie van hoofdstuk 4 van diverse BRL-en (eisen aan certificeringsproces) is inhoudelijk afgerond, is in 2018 vastgesteld en gepubliceerd.</p> <p>In 2019 start met harmonisatie van opleidings- en ervaringseisen in alle bodem-BRL-en.</p> <p>Uitvoering in combinatie met activiteit 2.</p>
2. Vervolg actualisatie van protocollen onder BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500	<p>Actuele inzichten en ontwikkelingen, waaronder zo mogelijk de doorvertaling van de Omgevingswetgeving, implementeren m.b.t.:</p> <p>a. Protocol 1004: Actualisatie gestart in 2018. Afronding in 2019.</p> <p>b. Protocol 7510: vervolg-uitwerking, in aansluiting op aanpassingen vastgesteld door CCvD in februari 2018.</p> <p>Indien de Omgevingswetgeving (Aanvullingsbesluit bodem) voldoende ver gevorderd is, start met doorvertaling daarvan in nieuwe versie van:</p> <p>c. Protocol 6001 en protocol 7001.</p> <p>d. Protocol 6002 en protocol 7002.</p> <p>Vooruitlopend op mogelijke wijziging van de protocollen 6002 en 7002:</p> <p>e. Actualiseren overzicht ex-situ saneringstechnieken, grenswaarden, etc.</p> <p>Uitvoering in combinatie met activiteit 1.</p>
3. Versnelling procedures	Overleg met I&W en RvA om een procedure te ontwikkelen waarmee de frequente aanpassing van kwaliteitsborgingsschema's, en de wettelijke verankering daarvan, onder de Omgevingswet mogelijk blijft.
4. Ringonderzoek certificerende instellingen	Ringonderzoek Certificerende Instellingen Bodembeheer, om de werkwijze door de CI's (verder) te harmoniseren.
5. Monitoring uitvoering certificaathouders	Jaarrapportage functioneren certificatieschema's 2018. Vaststelling en publicatie in 2019.
B. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
6. Analyse vervolgkoers kwaliteitsborging bodemonderzoek – fase 2: formuleren maatregelen	De scope van de verkenning betreft BRL 1000, 2000 en 6000. In 2018 is met het werkveld in beeld gebracht: Welke kwaliteitsverbeteringen willen we bereiken, welke zaken willen we behouden en wat willen we verbeteren om het

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2019

	<p>vertrouwen in het kwaliteitsborgingsstelsel voor bodem te vergroten?</p> <p>In fase 2 worden deze wensen uitgewerkt tot concrete verbetervoorstellen voor zover die passen binnen het huidige wettelijke kader voor kwaliteitsborging bodembeheer.</p>
<p>7. Vertaling nieuwe normen voor uitloogtesten EU-Bouwproducten-verordening (CPR) in AS3000 en mogelijk Protocol 9335-9, AP04 en protocol 1002-1003</p> <p>8. Vertalen uitkomsten van het onderzoek 'Asbest en puin' naar relevante veldwerkprotocollen</p>	<p>Europese normen voor uitloogtesten voor bouwproducten in voorbereiding. Naar verwachting vaststelling in 2019. Vanwege verplichte karakter is aanpassing van AP04 (alleen de onderdelen over bouwstoffen) nodig.</p> <p>In 2018 is in opdracht van RWS onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen puin in grond/bodem en asbestgehalten. In 2019 start het NEN met de vertaling van de onderzoeksresultaten in NEN 5707. Indien van toepassing zal SIKB, ook in 2019, starten met de voorbereidingen van aansluitende aanpassingen in protocol 2018 en 2003 en in BRL 2000.</p>
<p>9. Herziening Protocol 6003 en 7003</p> <p>10. Doorvertalen aanpassing NEN 5720 naar Protocol 2003, 7510 en 7511</p> <p>11. Aanvulling Richtlijn Baggervolumebepalingen</p>	<p>Herziening Protocol 6003 Milieukundige begeleiding bij ingrepen in de waterbodem en waterbodemsaneringen. In 2018 is reikwijdte protocol bepaald en is gestart met nieuwe opzet van het protocol en overleg hierover met het Ministerie van I&W. Geplande vaststelling in CCvD in najaar 2019. Herziening Protocol 7003 op basis van geplande wijzigingen in protocol 6003 en overige wensen vanuit de sector. Vervolg in 2019. Geplande vaststelling in CCvD najaar 2019. De nieuwe NEN 5720 is gepubliceerd. Onderzoek naar consequenties voor met name protocol 2003, 7510 en 7511. Daarnaast vraag of en zo ja, hoe asbestonderzoek in waterbodem een plek moet krijgen in de SIKB-documenten. In 2019 mogelijke aanpassing protocollen, en onderzoek naar wenselijkheid van een protocol asbestonderzoek waterbodem.</p> <p>De resultaten van het project Bodemonderzoek v.d. Toekomst leiden tot een aanvulling op deze Richtlijn, voornamelijk met betrekking tot elektronische technieken voor het inmeten van waterbodem. Geplande vaststelling in CCvD 2^e kwartaal 2019.</p>
C. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
<p>12. BRL SIKB 11000, Ontwerp, Realisatie en Beheer en Onderhoud van het ondergronds deel van installaties voor bodemenergie</p>	<p>Afronden actualisatie op basis van de in 2015-2016 uitgevoerde validatie en evaluatie. Dit project omvat de uit het begin 2018 afgeronde project overgebleven wensen, waaronder mogelijk doorvertaling van wijziging Rbk m.b.t. dubbele erkenningsplicht voor uitvoerende boorbedrijven en herverdeling van beheer en onderhoud tussen BRL 11000 bedrijf (ondergronds deel) en BRL 6000-21 bedrijf (bovengronds deel). Daarnaast wordt hoofdstuk 4 zoveel mogelijk geharmoniseerd met bijlage 'X'. De geactualiseerde versie zal gereed worden gemaakt om onder accreditatie te worden gebracht. Geplande vaststelling in CCvD 1^e kwartaal 2019.</p>
<p>13. Actualisatie BUM en HUM Bodemenergie</p>	<p>Indien nodig actualisatie naar aanleiding van ervaringen van gebruikers van de documenten. Daarbij worden de uitkomsten betrokken van de themabijeenkomst in januari</p>

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2019

	<p>2018 in samenwerking met Waternet met betrekking tot de lozingsproblematiek worden betrokken. Tevens wordt in samenwerking met RWS de methode voor toetsen van interferentie tussen kleine gesloten bodemenergiesystemen geautomatiseerd.</p> <p>Afronding beoogd eind 2019.</p>
14. Aanpassing BRL 2100 Mechanisch boren	<p>Behandelen van de wensen voor aanpassing BRL en protocol die resteren vanuit het begin 2018 afgeronde project, waaronder mogelijk verwerken van resultaten onderzoek naar effecten van eventuele aanpassing van de reikwijdte van het schema en doorvertaling van wijziging Rbk m.b.t. dubbele erkenningsplicht voor boorbedrijven die boringen verrichten voor bodemenergiesystemen.</p> <p>Geplande vaststelling in CCvD afhankelijk van beschikbaar komen resultaten onderzoek naar effecten aanpassing reikwijdte. Daardoor niet eerder dan eind 2019.</p>
15. Actualisatie Richtlijn Brandputten (Stichting Erkenningsregeling voor het Grondboor- en Bronbemalingsbedrijf, 2007)	<p>De 'Richtlijn voor de aanleg en installatie van brandputten' geeft technische kwaliteitseisen en eisen ter bescherming van het milieu, inclusief de bodem. In overleg met de branche en andere belanghebbenden, wordt de richtlijn nu door SIKB beheerd en geactualiseerd.</p> <p>Actualisatie is gestart in 2018. In 2019 vervolg van de actualisatie, en besluitvorming over de wenselijkheid van doorontwikkeling van de richtlijn in een BRL.</p> <p>Vervolgplanning is afhankelijk van de besluitvorming.</p>
II. Programmalijn Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig	
A. Algemeen	
16. Implementatie Omgevingswet en Omgevingsbesluiten in kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer	<p>Doorvertaling van de Impact-analyse Omgevingswet (2018) naar de kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer. Hiermee kan gestart worden als de inhoud van de omgevingsbesluiten bekend is. Dit zo mogelijk in samenhang met de activiteiten die zijn gepland onder programmalijn I.</p>
B. Digitaal werken	
17. Bijdrage bodeminformatiebeheer in het kader van Convenant-afspraken, Omgevingswet en BRO	<p>Voorzetting inspanningen ter bevordering van toepassing datastandaard SIKB0101 en kwaliteitsborging bij trajecten waarin uitwisseling van digitale gegevens wordt voorbereid (BRO, Digitaal Stelsel Omgevingswet).</p>
18. Verkenning databeheer van meetresultaten verkregen met nieuwe onderzoekstechnieken	<p>Verkennen of en hoe meetresultaten die ingewonnen worden met de XRF, zoals beschreven in SIKB-handreikingen 8101, 8102 en 8103, toegevoegd kunnen worden aan datastandaard SIKB 0101.</p>
C. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
19. Besluitvormingsproces aanpassingen m.b.t. Nieuwe Bedreigingen	<p>Verkenning en besluitvorming over gewenste wijzigingen in de kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer t.a.v. de opkomende nieuwe verontreinigingsparameters, mede in relatie tot de opgave van 'Circulaire economie'.</p>
20. Pilot generieke alternatieve werkwijze	<p>Om versnelling van de implementatie van nieuwe werkwijzen/inzichten te realiseren, wordt een pilot uitgevoerd waarin met meerdere bevoegde gezagen tot goedkeuring van een vanuit marktpartij(en) voorgestelde alternatieve werkwijze wordt gekomen. Na uitvoering van de pilot wordt</p>

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2019	
	geëvalueerd of het wenselijk is om deze procedure te bestendigen en onder welke voorwaarden.
D. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
21. Sleufloze boortechnieken	
a. Validatie protocol Boogboringen	Validatie-onderzoek concept-protocol Boogboringen en opstellen definitief protocol. Praktijkproef tweede kwartaal 2019, ontwerp in CCvD beoogd derde kwartaal 2019. Vaststelling in CCvD beoogd in vierde kwartaal 2019.
b. Richtlijn voor geotechnisch vooronderzoek bij sleufloze boortechnieken	Doel van de richtlijn is het reduceren van de faalkosten bij uitvoering van sleufloze technieken door kwaliteitsverbetering van het geotechnisch vooronderzoek. De in de richtlijn is ten minste van toepassing op de volgende typen sleufloze technieken: <ul style="list-style-type: none"> - horizontale gestuurde boringen (HDD); - open front (avegaar)/gesloten front (buisdoorpersingen); - verdringing (raketboringen); - boogboringen. Vaststelling als Protocol Geotechnisch grondonderzoek sleufloze technieken in CCvD beoogd 1 ^e kwartaal 2019.
c. Kennisdocument sleufloze boortechnieken voor bevoegde gezagen	Kennisdocument gericht op het verhogen van het kennisniveau van bevoegde gezagen met betrekking tot technische en juridische aspecten van sleufloze technieken. Ontwikkeling kan starten nu de hoofdlijnen van het Protocol Geotechnisch grondonderzoek bekend zijn. Vaststelling in CCvD beoogd eind 2019.
22. Overgang van NEN 5104 Boorbeschrijvingen naar NEN-EN ISO 14688 volgen	Deze overgang heeft gevolgen voor BRL 2000, BRL 2100, BRL 6000, BRL 7000, BRL 12000 en de Richtlijn voor geotechnische vooronderzoek bij sleufloze boortechnieken (in ontwikkeling). Doorlopende activiteit in 2019. Vooralsnog alleen volgen van ontwikkelingen bij ISO/CEN/NEN, zodra nodig actie ondernemen.
III. Programmalijn Kennis op orde	
23. Bijeenkomsten kennisoverdracht en kennisdelen	Platforms: <ol style="list-style-type: none"> a) Platform Bodembeheer: twee bijeenkomsten. b) Platform Toezicht Bodem: een bijeenkomst. c) Platform Baggernet: twee bijeenkomsten. d) Platform Bronbemalen: twee bijeenkomsten. Losse themabijeenkomsten n.a.v. actualiteiten en vragen/knelpunten in de uitvoeringspraktijk (ca. 6 bijeenkomsten).
24. Platform Overheid en Kwaliteit Bodem / POKB	Twee bijeenkomsten platform. Afronding visitaties 2018-2019 in eerste kwartaal 2019. Opstellen rapportage. Voorbereiding visitaties 2020. Vervolg inzet op aansluiting omgevingsdiensten.
25. Onderhoud en ontwikkeling van en bijdrage aan websites en andere informatieve documenten	Voor bodembeheer betreft het: <ul style="list-style-type: none"> - sikb.nl - pokb.nl - bronbemalen.nl - waterbodewijzer.nl - voordatubeginmetsaneren.nl

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2019	
	- bodembreedacademie.nl Tevens diverse waaiers + factsheets.
26. Examenregeling MKB	Doorlopende activiteit.
27. Congressen & symposia	SIKB-jaarcongres op 26 september 2019. BodemBreed Symposium op 16 mei 2019; SIKB neemt deel in programmacommissie.
28. Bijdrage aan digitale nieuwsbrief 'Tussen bodem en ondergrond'	2-wekelijkse nieuwsbrief i.s.m. Rijkswaterstaat, TNO, RIVM en Deltares.
29. Opleiding Veldwerk Waterbodemonderzoek	Driedaagse opleiding, in 2019 vinden 3 uitvoeringen plaats voor steeds 18 deelnemers uitvoering.

Bijlage 2. Stand van zaken uitvoering jaarplan 2018

Uitvoering jaarplan Bodembeheer 2018	
Activiteit	Status op 31-12-2018
I. Programmatisch Effectief en actueel stelsel	
A. Algemeen	
1. Harmoniseren bestaande regelingen	Harmonisatie hoofdstuk 4 in 2018 afgerond en geïmplementeerd. Niet gestart: Harmonisatie opleidings- en ervaringseisen in alle BRL-en voor bodembeheer.
2. Actualisatie van protocollen onder BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500	Actuele inzichten en ontwikkelingen implementeren m.b.t.: a. Protocol 1004: Doorlopend in 2019. b. Protocol 2018: afweging integratie in andere protocollen onder BRL 2000: Nog niet gestart. c. Protocol 6002 en protocol 7002: Nog niet gestart, hangende uitkomsten Aanvullingsbesluit Bodem. d. Protocol 6003 en protocol 7003: Doorlopend in 2018, zie ook activiteit 11. e. Protocol 7510: Doorlopend in 2019, samenhangend met uitkomst discussies zeer zorgwekkende stoffen. Actualisatie is in 2018 aangehouden op verzoek van betrokken partijen. Uitvoering in combinatie met activiteit 1.
3. Impactanalyse Omgevingswet en omgevingsbesluiten op de schema's voor bodembeheer	Fase 1 Voltooid.
4. Ringonderzoek certificerende instellingen	Ringonderzoek Protocol 1001. Nog niet gestart.
5. Monitoring uitvoering certificaathouders	Voltooid
B. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
6. Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodemonderzoek	Doorlopend in 2019
7. Herziening BUM/HUM Wbb	Gedeeltelijk voltooid en gedeeltelijk geen uitvoering aan gegeven. Op aangeven van het POKB en het CCvD Bodemheer is besloten van de herziening af te zien, met het oog op de aanstaande inwerkingtreding van de Omgevingswet. Een in 2017 ingezet onderdeel hiervan, de ontwikkeling van een controlelijst voor het BUS, is in 2018 afgerond en gepubliceerd.
8. Bijdrage aan Onderzoek BRL 2100 Mechanisch boren dat wordt uitgevoerd in opdracht van RWS	Doorlopend in 2019. SIKB heeft in 2018 Uitgangspuntennotie geleverd.
9. Actualisatie Richtlijn Brandputten (Stichting Erkenningsregeling voor het Grondboor- en Bronbemaalingsbedrijf, 2007)	Doorlopend in 2019

Uitvoering jaarplan Bodembeheer 2018	
Activiteit	Status op 31-12-2018
10. Volgen proces uitloogtesten in het kader van de EU-Bouwproducten-verordening/CPR	Doorlopend in 2109
11. Herziening Protocol 6003	Doorlopend in 2019
12. Gevolgen aanpassing NEN 5720	Afgerond. Heeft geleid tot aanpassing van definities in BRL 2003 en 7511. In 2019 vervolg onder actie 8 'Vertalen uitkomsten van het onderzoek 'Asbest en puin' naar relevante veldwerkprotocollen'.
13. Aanvulling richtlijn baggervolumebepalingen	Doorlopend in 2019
C. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
14. BRL SIKB 11000, Ontwerp, Realisatie en Beheer en Onderhoud van het ondergronds deel van installaties voor bodemenergie	Tussenversie (niet voor publicatie) vastgesteld in 2018. Doorlopend in 2019
15. Actualisatie HUM Bodemenergie	Geen uitvoering aan gegeven (gebruikersoverleg uitgevoerd, geen aanleiding tot wijziging)
II. Programmalijn Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig	
A. Algemeen – digitaal werken	
16. Bijdrage bodeminformatie-beheer in het kader van Convenant-afspraken, Omgevingswet en BRO.	Doorlopend
17. Verkennen uitbreiding digitale keten	Geen uitvoering aan gegeven
18. Verkenning databeheer van meetresultaten verkregen met nieuwe onderzoekstechnieken	Voltooid
B. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
19. Handreiking grootschalig onderzoek naar metalen in de bodem (Bodemonderzoek van de toekomst)	Voltooid
20. Handreiking grootschalige monitoring afdekkingen (Bodemonderzoek van de toekomst)	Voltooid
21. Handreiking inzet elektronische meettechnieken bij waterbodemonderzoek (Bodemonderzoek van de toekomst)	Doorlopend in 2019 (zie ook activiteit 13)
C. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
22. Handreiking onderzoek bodemverdichting (Bodemonderzoek van de toekomst)	Voltooid
23. Sleufloze boortechnieken	
a. Validatie protocol Boogboringen	Doorlopend in 2019
b. Richtlijn voor geotechnisch vooronderzoek bij sleufloze boortechnieken	Ontwerp-versie vrijgegeven voor openbare reactieronde die vervolgens is gehouden. Doorlopend in 2019

Uitvoering jaarplan Bodembeheer 2018	
Activiteit	Status op 31-12-2018
c. Kennisdocument sleufloze boortechnieken voor bevoegde gezagen	Doorlopend in 2019
24. Overgang van NEN 5104 Boorbeschrijvingen naar NEN-EN ISO 14688 volgen	Doorlopend in 2019
III. Programmalijn Kennis op orde	
25. Bijeenkomsten kennisoverdracht en kennisdelen	<p>Platforms:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Platform Bodembeheer: twee bijeenkomsten. b) Platform Toezicht Bodem: een bijeenkomst met dialoog met het uitvoerend bedrijfsleven. c) Platform Baggernet: bijeenkomst over omgevingsrisico's bij baggeren en bijeenkomst over verdieping van de Nieuwe Waterweg en Botlek; beide met excursie. d) Platform Bronbemalen: bijeenkomst over bemaling bij nieuwbouw Zeesluizen IJmuiden inclusief projectbezoek, bijeenkomst over bemalen en monumenten / voorkomen van schade aan kwetsbare bebouwing inclusief excursie. <p>Losse themabijeenkomsten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lozingen bij open bodemenergiesystemen; • Inzet elektronische meettechnieken bij bodemonderzoek, concept-SIKB handreikingen 8101, 8102, 8103, 8104 en 8151; • Wijziging certificatieschema's bodembeheer; • Ontwikkelingen certificatieschema's Mechanisch boren en Bodemenergiesystemen. <p>Cursussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling en 2 uitvoeringen van de Opleiding Veldwerk Waterbodemonderzoek.
26. Platform Overheid en Kwaliteit Bodem / POKB	Afgerond
27. Digitale instrumenten voor toezicht	
a. Controlelijsten Toezicht Bodem	Voltooid
b. Actualisatie bestaande apps voor toezichthouders	Niet aan de orde geweest in 2018
28. Onderhoud en ontwikkeling van en bijdrage aan websites en andere informatieve documenten	Doorlopende activiteit
29. Examenregeling MKB	Doorlopende activiteit
30. Congressen & symposia	Voltooid
31. Bijdrage aan digitale nieuwsbrief 'Tussen bodem en ondergrond'	Voltooid